Filsø

Vestjylland
14. til 17. maj 2015

Kong Hans Bro

Side

Indholdsfortegnelse 2

Lenes dagbogsnotater 3 - 29

Torsdag den 14. maj 3
Lokalitet 1 – Gyldensteen Strand 3
Lokalitet 2 – Tågelund Overdrev 5

Fredag den 15. maj 9
Lokalitet 3 – Filsø 9
Lokalitet 4 – Kærgård Klitplantage 12
Lokalitet 5 – Gammelgab 13
Lokalitet 6 – Tipperne 15

Lørdag den 16. maj 18
Lokalitet 7 – Skjern Enge 18

Søndag den 17. maj 24
Lokalitet 8 – Søby Brunkulslejre 24
Lokalitet 9 – Odderbæk området 25

Bilag:
Fugleliste 30
Planteliste 31

Billederne er taget af Birte og Lene (Pomeransfuglen er fra nettet)

Torsdag den 14. maj

Vi stod tidligt op, da mødetiden i Hillerød var 8^{30}. Vi kom i rigtig god tid, da vi nåede et tog før det, vi havde planlagt. Denne gang var det ikke Jyttes Bus, men Prebens Bus. Alle kom i god tid, og vi kørte præcis til tiden. Vi havde et kort ophold på rastepladsen ved Solrød, hvor turens 4 sidste deltagere kom på.

Nu gik det det rask ud ad motorvejen, der var heldigvis ikke så megen trafik. Under busturen fortalte Johannes om Aage W. Jensens naturfond, populært kaldet onkel Aage.

> **Aage V. Jensens Fonde** blev stiftet af tømrermester Aage V. Jensen, der var optaget af den frie natur og dens vilde dyr og fugle. Derfor skulle fondene arbejde for:
> ***"Naturens bevarelse og de vilde dyrs beskyttelse "*** Aage Villiam Jensen blev født den 17. november 1911 nær landsbyen Vokslev ved Nibe. Forældrene drev et husmandssted i området Frendrup Nihøje, lidt sydøst for Vokslev. Som 8-årig flyttede han med familien til Aalborg, hvor han senere blev lærling hos en tømrermester. Som udlært tømrersvend drog han på valsen som naver og arbejdede blandt andet i Tyskland, Italien og Schweiz. I de schweiziske alper blev han så begejstret for naturen i en ualmindelig smuk dal, at han aldrig glemte den og i mange år drømte om at vende tilbage. Efter hjemkomsten til Danmark i midten af 1930'erne begyndte han som tømrermester at bygge mindre huse i København. Uden at gøre den store stads af sin person, blev han i løbet af 1960'erne en af Danmarks førende bygherrer ved opførelsen af Hotel Hvide Hus-kæden og mange kontor- og boligejendomme landet over. Da han i 1969 trak sig ud af sit firmas daglige virke, flyttede han til den naturskønne dal i Schweiz, som han huskede fra sin ungdom. Mens han vandrede i bjergene, bestemte han, at en del af den opbyggede formue skulle gives til velgørende formål, især naturbeskyttelse og naturoplysning. Han var hele livet en tilbageholdende og meget beskeden mand, og indtil sin død gav han en række anonyme gaver. For at sikre arbejdet for naturens bevarelse og de vilde dyrs beskyttelse, oprettede han Aage V. Jensens Fonde, og overlod bestyrelsen til efter sin død at udføre og udvikle formålet. Aage Villiam Jensen døde den 10. maj 1986 i sit hjem i Schweiz og er begravet dér.
> ***"Det er fondenes erklærede mål at få den mangfoldige natur bevaret for eftertiden***
> ***og samtidig åbne befolkningens øjne for denne natur."***

På Fyn kørte vi op mod Bogense og ud til Gyldensteen Strand.

Lokalitet 1- Gyldensteen Strand.

Vi kørte ud over et nyt dige og kom ud til et velkomstcenter. Her mødtes vi med Ole Runge og Jens Bækkelund. Vi startede med at spise vores medbragte klemmer, inden vi fik en introduktion til dette meget spændende område.

Velkomstcenteret havde været en 4-længet gård. Stuehuset og laden var nu fint istandsat. I stuehuset var der en lejlighed, hvor forskere kan bo, når de skal lave undersøgelser i området. De to sidelænge var faldefærdige og var fjernet. På den ene side var der nu rum for skoleklasser, foruden en åben overdækket plads med borde og bænke. Vi så også nogle kort over området. I dag er der en ferskvands sø og en saltvandet kystlagune adskilt af det nye dige. Se folderen over Gyldensteen Strand på side 41.

Det nye dige

Vi blev delt op i to grupper. Den ene gik først ud på diget, hvor vi både kunne se ud over lagunen og Engsøen, og den anden gruppe gik ud ved Engsøen sæt ved informationscenteret. Her blev kikkerter og teleskoper flittigt brugt. Senere byttede vi plads. Derefter gik vi ud til fugletårnet ved pumpehuset. Rent floramæssigt var der ikke så spændende.

Skov-Løg	*Allium scorodoprasum*
Vild Kørvel	*Anthriscus sylvestris*
Stor Nælde	*Urtica dioica*
River	*Asperugo procumbens*

Velkomstcenteret

Anne Bodil og Jens Bækkelund

Kruset Skræppe	*Rumex crispus*
Tagrør	*Phragmites australis*
Bukketorn	*Lycium barbarum*
Løgkarse	*Alliaria petiolata*
Storkronet Ærenpris	*Veronica persica*

Vi kunne kigge over til Æbelø. Den kan man gå ud til via Æbeløtange. Vandstanden varierer mellem 10-80 cm.

Æbelø

Vi kørte nu ad små veje til vi kom til Lillebæltsbroen. På den anden side forsatte vi ad de mindre og smukke veje, til vi kom til turens næste lokalitet.

<u>Lokalitet 2 – Tågelund Overdrev ved Egtved Å.</u>

Her gik vi en meget smuk tur ad små stier, over Egtved Å. Derefter op ad en stejl skrænt. Der var heldigvis både trin og et tov til at holde i. Læs mere i folderen side 43.

Eng-Viol *Viola palustris*

Kort over Egtved Ådal

Krat-Viol	*Viola riviniana*
Hvid Anemone	*Anemone nemorosa*
Døvnælde	*Lamium album*

Stor Fladstjerne	*Stellaria holostea*
Almindelig Fuglegræs	*Stellaria media*
Vellugtende Gulaks	*Anthoxanthum odoratum*
Mark-Frytle	*Luzula campestris*
Smalbladet Vikke	*Vicia sativa* ssp. *angustifolia*
Flipkrave	*Teesdalia nudicaulis*
Kornet Stenbræk	*Saxifraga granulata*
Gyvel	*Cytisus scoparius*
Krybende Læbeløs	*Ajuga repens*
Vild Kørvel	*Anthriscus sylvestris*
Krybende Kabbeleje	*Caltha palustris* ssp. *radicans*
Skov-Angelik	*Angelica sylvestris*
Eng-Viol	*Viola palustris*
Ørnebregne	*Pteridium aquilinum*
Almindelig Mjødurt	*Filipendula ulmaria*

Krybende Kabbeleje *Caltha palustris* ssp. *radicans*

Derefter kom vi op i en skov. Her fortsatte vi, indtil vi kom til en bænk, hvor der udsigt over nogle enge. Engen kom vi ikke ind på. Det var der desværre ikke tid til, men det så nu heller ikke ud til, der var så mange planter fremme endnu. Vi vendte om, da vi skulle køre videre kl.16.

Skovsyre	*Oxalis acetosella*
Almindelig Milturt	*Chrysosplenium alternifolium*
Kæmpe-Bjørneklo	*Heracleum mantegazzianum*
Drue-Hyld	*Sambucus racemosa*
Skovstjerne	*Trientalis europaea*
Blåbær	*Vaccinium myrtillus*
Håret Frytle	*Luzula pilosa*
Majblomst	*Maianthemum bifolium*
Smuk Perikon	*Hypericum pulchrum*

Engriflet Hvidtjørn	*Crataegus monogyna*
Benved	*Euonymus europaeus*
Bøg	*Fagus sylvatica*
Stor Konval	*Polygonatum multiflorum*
Hedelyng	*Calluna vulgaris*
Almindelig Ædelgran	*Abies alba*
Knold-Ranunkel	*Ranunculus bulbosus*
Lyse-Siv	*Juncus effusus*
Miliegræs	*Milium effusum*
Vorte-Birk	*Betula pendula*
Ægte Kaprifolie	*Lonicera caprifolium*

Oppe i skoven

Drue-Hyld *Sambucus racemosa*

Vår-Star	*Carex caryophyllea*
Stilk-Eg	*Quercus robur*
Almindelig Røn	*Sorbus aucuparia*
Almindelig Stedmoderblomst	*Viola tricolor*
Glat Vejbred	*Plantago major*
Lancet-Vejbred	*Plantago lanceolata*
Dusk-Syre	*Rumex thyrsiflorus*
Glat Ærenpris	*Veronica serpyllifolia*
Ene	*Juniperus communis*
Tørst	*Frangula alnus*
Stinkende Storkenæb	*Geranium robertianum*

Vi forsatte stadig ad de små veje til vi kom til vores hotel i Skarrild. Sinatur Hotel Skarrildhus ligger omgivet af skov, park, enge, åer og vandløb midt i den jyske hede. Se historien om Herning-egnens første tekstilfabrik på side 47.

Vi fik hurtigt vores nøgler og havde lige knap en time, indtil vi skulle spise, så der var tid til at få et bad. Der var dækket nogle fine borde, da vi kom ned i spisesalen. Menuen var Grisebasse, ramsløg og svampe: Svinefilet med peber og ramsløg, brændte porrer, beder, svampe, luftig kartoffelmos samt sauce af økologisk Thy øl. Chokolade og bondegården: Kraftig chokoladekage med is fra Hveddegaarden. Æbler, lakrids, kys og kørvel.

Der var vand i kander på bordet, og de blev hele tiden fyldt op. Vi kunne også købe øl og vin. Akustikken i rummet var ikke god. Det rungede meget. Dessert-ten var pyntet med Vinter-Portulak. Den kaldte Gunhild for ”Slagterens onde urt”.

Chokolade og bondegården

Mange gik en rundtur med Johannes i området. Hotellet ligger meget smukt. Peter og jeg købte en kop kaffe og en kande te, inden vi gik til køjs. Det havde været en skøn dag.

Hotel Skarrildhus

Alrune *Mandragora officinarum*

Fredag den 15. maj

Vejret var let overskyet. På vejrudsigten blev der lovet tørvejr, og det kom til at passe. Morgenmaden var overdådig med gode hjemmebagte brød og boller. Skyr plus diverse drys, lun øllebrød, som var et hit, mange slags oste og hjemmelavede marmelader. Til frokostpakkerne var der meget at vælge imellem.

Lokalitet 3 – Filsø.

Vi kørte kl. 9. Først af mange småveje til Filsø, som var dagens første mål. Her stødte Niels Erik og Kate til os, det var meget hyggeligt. Godt hun nu er opereret og er blevet smertefri. Læs mere om genopretningen af Filsø i folderen på side 49.

Filsø

Ager-Stedmoderblomst	*Viola arvensis*
Vinterkarse	*Barbarea*
Hyrdetaske	*Capsella bursa-pastoris*
Flipkrave	*Teesdalia nudicaulis*
Almindelig Hejrenæb	*Erodium cicutarium*
Tusindfryd	*Bellis perennis*
Almindelig Røn	*Sorbus aucuparia*

Her delte vi os op. Nogle gik ud på dæmningen mod Langeodde. Jeg gik ud mod Storeholmtårnet. Det var et utroligt terræn at gå i. Der var lagt gangbrædder på de mest fugtige områder. Her kunne man sagtens have gået meget længere, men så må vi komme igen en anden gang. Vi så en havørn, der var forfulgt af nogle måger.

Lyse-Siv	*Juncus effusus*
Smalbladet Kæruld	*Eriophorum angustifolium*

Vinterkarse

Smalbladet Kæruld

Alminderlig Star

Mose-Bølle

Tyttebær	*Vaccinium vitis-idaea*
Almindelig Revling	*Empetrum nigrum*
Engelsk Visse	*Genista anglica*
Hedelyng	*Calluna vulgaris*
Mark-Frytle	*Luzula campestris*
Mose-Pors	*Myrica gale*
Almindelig Star	*Carex nigra* var. *nigra*
Kruset Skræppe	*Rumex crispus*

Engelsk Visse

Ager-Stedmoderblomst

Tormentil	*Potentilla erecta*
Grå Star	*Carex canescens*
Skovstjerne	*Trientalis europaea*
Vandnavle	*Hydrocotyle vulgaris*
Dusk-Fredløs	*Lysimachia thyrsiflora*
Tagrør	*Phragmites australis*
Ægte Kaprifolie	*Lonicera caprifolium*
Kær-Ranunkel	*Ranunculus flammula*

Eng-Viol	*Viola palustris*
Mose-Bølle	*Vaccinium uliginosum*
Katteskæg	*Nardus stricta*
Kær-Tidsel	*Cirsium palustre*
Lyng-Snerre	*Galium saxatile*
Gyvel	*Cytisus scoparius*
Gul Åkande	*Nuphar lutea*
Rørgræs	*Phalaris arundinacea*
Blåtop	*Molinia caerulea*
Raps	*Brassica napus*
Bredbladet Dunhammer	*Typha latifolia*

Jeg kunne lige nå ud og kigge ud over dæmningen, så jeg kunne se ud over Søndersøen og Mellemsøen.

Korsknap

Almindelig Stedmoderblomst

Almindelig Stedmoderblomst	*Viola tricolor*
Vår-Brandbæger	*Senecio vernalis*
Vild Kørvel	*Anthriscus sylvestris*
Tandfri Vårsalat	*Valerianella locusta*
Korsknap	*Glechoma hederacea*
Grå-Bynke	*Artemisia vulgaris*
Fin Kløver	*Trifolium dubium*
Mark-Forglemmigej	*Myosotis arvensis*
Lugtløs Kamille	*Tripleurospermum perforatum*
Ager-Padderok	*Equisetum arvense*
Gifttyde	*Cicuta virosa*
Smalbladet Vikke	*Vicia sativa* ssp. *angustifolia*

Herfra kørte vi til Kærgård Klitplantage, hvor vi parkerede på en nyanlagt parkeringsplads. Hvor man både kunne gå ind i plantagen eller ud til Filsøs Pederholmtårnet.

Lokalitet 4 - Kærgård Klitplantage.

Vi startede med at spise vores frokost. På parkeringspladsen var der informationstavler om Filsø. De fleste gik ind i plantagen, hvor Tyge oppe på et udsigtspunkt fortalte lidt om klitterne og om skoven. Allerede i bussen havde han fortalt om de forskellige typer af klitter. Grundet flyvesand er den oprindelige egeskov tildækket og ved udgravning er det konstateret, at krattet, der i dag fremstår som grupper af selvstændige individer, har haft fælles rod. Læs mere i folderen over Klitplantagen side 51.

Den tilsandede skov

Ægte Kaprifolie	*Lonicera caprifolium*
Majblomst	*Maianthemum bifolium*
Almindelig Hønsetarm	*Cerastium fontanum*
Vellugtende Gulaks	*Anthoxanthum odoratum*
Hedelyng	*Calluna vulgaris*
Almindelig Kohvede	*Melampyrum pratense*
Mark-Frytle	*Luzula campestris*
Håret Frytle	*Luzula pilosa*
Almindelig Røn	*Sorbus aucuparia*
Stilk-Eg	*Quercus robur*
Vorte-Birk	*Betula pendula*
Tidlig Dværgbunke	*Aira praecox*

Rødært = Slimsvamp (et svampedyr)

Stilk-Eg *Quercus robur*

Almindelig Syre	*Rumex acetosa*
Poppel	*Populus*
Sand-Star	*Carex arenaria*
Bjerg-Fyr	*Pinus mugo*
Engelsk Visse	*Genista anglica*
Glat Vejbred	*Plantago major*

Her gik vi lidt rundt og nød det særprægede landskab. Det var planen, at vi ville gå en rundtur, men da Peter Køhler havde været langt ude af vejen, uden at kunne find den vej, vi skulle dreje ned af, for at komme til parkeringspladsen, besluttede vi at gå samme vej tilbage. Vi nåede da også lige at komme til den aftalte tid. Vi skulle videre til Gammelgab.

Lokalitet 5 - Gammelgab.

Nu var vi kommet helt ud til Vestehavet. Både det at gå i klitterne og at komme ud og nyde det åbne store hav var meget flot.

Klitterne ved Gammelgab

Gammelgab, tidligere sydligt udløb fra Ringkøbing Fjord. "Gabet" ligger hvor Nyminde Strøm løb ud i Vesterhavet indtil det sandede til samtidig med åbningen af slusen ved Hvide Sande i 1931. Længst mod vest ligger havklitternes vindbrudte række foran det gamle udløb, som i dag er et vådområde med rørskov. Bagved ligger den gamle kystklint, der er overføget af sand. Området er sammen med den sydlige del af Holmsland Klit, Tipperne og Værnengene en del af et stort fredet område.

Vesterhavet

Ager-Stedmoderblomst	*Viola arvensis*
Engelskgræs	*Armeria maritima*
Tusindfryd	*Bellis perennis*

Smalbladet Vikke	*Vicia sativa* ssp. *angustifolia*
Havtorn	*Hippophaë rhamnoides*
Almindelig Revling	*Empetrum nigrum*
Strandarve	*Honckenya peploides*
Hunde-Viol	*Viola canina*
Stor Fladstjerne	*Stellaria holostea*
Almindelig Mælkeurt	*Polygala vulgaris*
Vår-Brandbæger	*Senecio vernalis*
Mark-Frytle	*Luzula campestris*

Strand-Fladbælg *Lathyrus japonicus*

Almindelig Hønsetarm

Engelsød	*Polypodium vulgare*
Rynket Rose	*Rosa rugosa*
Flipkrave	*Teesdalia nudicaulis*
Strand-Fladbælg	*Lathyrus japonicus*
Almindelig Gåsemad	*Arabidopsis thaliana*
Almindelig Hønsetarm	*Cerastium fontanum*
Sand-Hjælme	*Ammophila arenaria*
Marehalm	*Leymus arenarius*
Ægte Kaprifolie	*Lonicera caprifolium*
Almindelig Kongepen	*Hypochoeris radicata*
Håret Høgeurt	*Pilosella officinarum*
Muse-Vikke	*Vicia cracca*
Smalbladet Timian	*Thymus serpyllum*
Liden Skjaller	*Rhinanthus minor*
Sandskæg	*Corynephorus canescens*
Solbær	*Ribes nigrum*

Her havde vi kun ½ time, så det var bare med at komme af sted, hvis man både ville se hav, og hvad der voksede i klitterne. Dette var også et sted, hvor vi kunne have brugt meget mere tid.

Nu kørte vi ud til dagen sidste lokalitet, Tipperne, hvor vi skulle mødes med Ole Amstrup

Lokalitet 6 – Tipperne og Værneengene

Ole Amstrup kom op i bussen, og vi var kun lige begyndt at køre, da vi så en Kobbersneppe, som heldigvis var så tæt på, at det var muligt at fotografere den. Vi så senere Gul Vipstjert, Skestork, Traner og Brushøns, men de var ikke så tæt på. Det var kun synligt for dem med kikkerter.

Kobbersneppe *Limosa limosa*

Vibe *Vanellus vanelus*

Men selve stedet var meget spændende. Vi kørte gennem Værneengene, som er privat ejede og var så heldige, at vi kunne komme helt ud på den yderste del af tipperne. Her fik vi lov til at gå rundt. Der var en indhegning med en masse kvier, som var utrolig nysgerrige. Der var også et fugletårn, men jeg så ikke så mange fugle.

Stilk-Eg	*Quercus robur*
Tagrør	*Phragmites australis*
Blød Storkenæb	*Geranium molle*

Planter bestemmes

Blød Storkenæb *Geranium molle*

Grå-Pil	*Salix cinerea*
Sand-Star	*Carex arenaria*
Eng-Viol	*Viola palustris*
Mose-Bølle	*Vaccinium uliginosum*
Kær-Ranunkel	*Ranunculus flammula*
Mark-Frytle	*Luzula campestris*

Engkarse	*Cardamine pratensis*
Bidende Ranunkel	*Ranunculus acris*
Gåse-Potentil	*Argentina anserine*
Engelskgræs	*Armeria maritima*
Smalbladet Vikke	*Vicia sativa* ssp. *angustifolia*
Hunde-Viol	*Viola canina*
Fløjlsgræs	*Holcus lanatus*
Almindelig Syre	*Rumex acetosa*
Rejnfan	*Tanacetum vulgare*

Engkarse

Slangetunge

Festgræs

Vi var nogle stykker, der gik en lille rundtur, hvor vi kiggede på planter. Det var en helt utrolig mængde af Festgræs. Vi så også to huller til en rævegrav. Se folderen om tipperne side 53.

Festgræs	*Hierochloe odorata*
Slangetunge	*Ophioglossum vulgatum*
Gul Iris	*Iris pseudacorus*
Almindelig Kællingetand	*Lotus corniculatus*

Rævehuller

Nysgerrige køer

Kær-Svovlrod	*Peucedanum palustre*
Kær-Tidsel	*Cirsium palustre*
Almindelig Torskemund	*Linaria vulgaris*
Almindelig Hanekro	*Galeopsis tetrahit*

Gul Frøstjerne	*Thalictrum flavum*
Almindelig Mangeløv	*Dryopteris filix-mas*
Almindelig Mjødurt	*Filipendula ulmaria*
Gærde-Snerle	*Calystegia sepium*
Skov-Angelik	*Angelica sylvestris*
Katteskæg	*Nardus stricta*
Smalbladet Kæruld	*Eriophorum angustifolium*
Almindelig Revling	*Empetrum nigrum*
Rank-Forglemmigej	*Myosotis stricta*

Nu var oplevelserne slut for denne dag. Vi var først tilbage ved Skarrildhus 18^{45}, og middagen var kl. 19, så der var kun lige tid til at få skiftet støvler og turbukser.

Laksen og urtehaven

Kalv knolde og urter

Middagen var denne aften. Laksen og urtehaven: 2 x laks. Urtehaven plantet i creme og "maltjord" med madbrødskiks samt vilde blade. Kalv, knolde og urter: Langtidsstegt kalveculotte med bondemandens grønsager – bløde som sprøde, økologiske rodfrugter i saft og forårskraft, mandel/urtekartofler samt estragoncreme.
Det var meget smukt serveret, og det smagte lige så godt, som det så ud. Kl. 21 var der flere som igen gik på fugletur med Johannes. Andre gik ned i kælderen, hvor vi satte navneskilte på de mange planter, som vi havde samlet i løbet af dagen. Efter fugleturen kom mange ned for se på og også vise de planter, som de havde samlet. Det havde igen været en meget begivenhedsrig dag.

Plantebestemmelse

Lørdag den 16. maj

Det var endnu en dejlig morgenmad. Der var store hjemmebagte brød og havregrød i stedet for øllebrøden. Frokostmaden bestod af salat, roastbeef, filet, rejer og de mange gode oste. Det var ikke nemt at beslutte sig.

Det var temmelig overskyet, da vi kørte, og vejrudsigten var ikke så positiv. Hele dagen skulle vi være ved Skjern Enge.

Lokalitet 7 – Skjern Enge.

Vi stoppede først ved Lønborg Kirke. Her mødtes vi med dagens guider Marianne Linnemann og Tage Madsen. De anbefalede meget, at vi iførte os vores regntøj. Både fordi der var lovet regn, dog ikke så meget, men også fordi det kun var 11 °C varmt og blæsende.

Lønborg Kirke

Dommedagsscenen

Vi gik først ind i kirken, hvor der var nogle fine kalkmalerier. Vi fik en fin historie om kirken af Tage og især om det store kalkmaleri, dommedagsscenen. Her står de døde op af gravene i den ene side og vandrer i lange rækker ind i himlen, mens djævelen og den evige ild huserer nederst i den anden side af billedet. Bl.a. ses en djævel i færd med at forføre pigen med smørkærnen. Øverst sidder Kristus på regnbuen og med fødderne hvilende på jordkloden. Der var også et billede af fandens oldemor. Læst mere i folderen om Lønborg Kirke side 56.

Skjernådalen

Vi gik nu ad stien ned mod Skjern Å. Oppe på toppen hvor vi havde en flot udsigt over hele det nye vådområde, fik vi en detaljeret forklaring af Marianne om Skjern Å, fra den blev rettet ud og nu hvor den er lagt tilbage. Her var rigtig koldt at stå, da det blæste meget.

Ca. 1871

Fra 1902 til 1965

Fra 1965 til 2000

Fra 2000

Gyvel	*Cytisus scoparius*
Almindelig Kongepen	*Hypochoeris radicata*
Vild Kørvel	*Anthriscus sylvestris*
Hindbær	*Rubus idaeus*
Løgkarse	*Alliaria petiolate*
Almindelig Hæg	*Prunus padus*

Derefter gik vi langs med åen, hvor Marianne havde et nyt stop, hvor vi hørte om åens strømforhold, og om hvordan åens slyngninger var lavet. Der var efter udgravningen lagt filtdug ud langs med brinkerne, så de ikke skulle skride ned. Åen blev gravet 1.3 meter dyb, men er nu i strømsiden hele 3 meter dyb.

Engkarse	*Cardamine pratensis*
Gifttyde	*Cicuta virosa*
Tagrør	*Phragmites australis*
Bidende Ranunkel	*Ranunculus acris*
Hvid-Kløver	*Trifolium repens*
Høj Sødgræs	*Glyceria maxima*
Rørgræs	*Phalaris arundinacea*
Skov-Angelik	*Angelica sylvestris*
Almindelig Mjødurt	*Filipendula ulmaria*
Vand-Mynte	*Mentha aquatica*
Krybende Baldrian	*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*
Lyse-Siv	*Juncus effusus*
Kær-Star	*Carex acutiformis*
Ager-Padderok	*Equisetum arvense*
Kruset Skræppe	*Rumex crispus*
Rynket Rose	*Rosa rugosa*

Gul Iris	*Iris pseudacorus*
Rejnfan	*Tanacetum vulgare*
Stor Nælde	*Urtica dioica*
Rød-El	*Alnus glutinosa*
Almindelig Fuglegræs	*Stellaria media*

Vand-Skræppe *Rumex hydrolapathum*

Frokost i fugletårnet

Vi gik ud til det sted hvor Skjern Å bliver delt i et hovedløb og et sydligt løb. Mens vi stod herude og fik yderlige informationer om udløbet i Ringkøbing Fjord, begyndte det at regne. Så nu kom også regnslagene på. Klokken var 12^{15}, da vi var tilbage ved bussen. Her fik vi at vide, at den fine træbro, var bygget af Tuja træ.

Lav Ranunkel	*Ranunculus repens*
Vand-Skræppe	*Rumex hydrolapathum*
Mose-Bunke	*Deschampsia cespitosa*
Vinterkarse	*Barbarea*
Foder-Kulsukker	*Symphytum x uplandicum*
Græsbladet Fladstjerne	*Stellaria graminea*
Almindelig Syre	*Rumex acetosa*
Sump-Kællingetand	*Lotus pedunculatus*
Flipkrave	*Teesdalia nudicaulis*
Forskelligfarvet Forglemmigej	*Myosotis discolor*

Vi kørte hen til et stort fugletårn ved Hestholm Sø, hvor vi indtog vores frokost. Nogle sad nede under udsigtsplatformen, men de fleste gik op i udkiksrummet. Her var vi da i det mindste i tørvejr. Da maden var tygget, fik vi flere informationer om fuglene og fiskene i engene og åen.
Af svømmeænder har åen 32 arter, hvor af 6-7 yngler. Der er en Triel, som er en forvokset hjejle, den er aften- og nataktiv. Skestorken kom her til i 2001. Havørnen er her og yngler i høje træer.
Den anden succes historie er laksen. Før 1990 var der kun 50 Skjern Ålaks tilbage. Det er en meget ren stamme. Sidste år blev der fanget en laks på 36 kg og 1,26 m lang. Der er lavet gydebanker, og man opformere yngel. Nu er der igen mange laks i åen. Har man overskud af yngel, bliver de sat ud

i Gudenåen, da Gudenå laksen ikke er en ren race. Alle de laks der fanges skal vejes og måles. Når der er fanget 350 laks, lukkes der for fiskeriet. Man må kun fange 1 laks/mand/år. Desuden må der kun fanges 125 laks af de store over 75 cm. Naturstyrelsen får 90 % af de indkomne penge fra fiskeriet.

Lønborggård

Da vi var færdige med frokosten, kørte vi hen til naturcenteret Skjern Enge, for her var der toilet. Her var en meget spændende udstilling om fugle, som vi gik rundt og kiggede på. Vi fortsatte til Lønborggård, hvor vi kort var ude af bussen. Her fik vi lidt at vide om gårdens historie. Det var egentlig meningen, at det skulle have været et stort samlet informationscenter, men det kunne Skjern og Tarm kommuner ikke blive enige om. I dag blev det brugt som ferie-center.

Marianne Linnemann

Pommeransfugl *Charadrius morinellus*

Nu kørte vi ud langs nogle marker. Vejret var klaret op, men blæsten var stadig kold. Vi skulle ud og se Pomerans fugl. Det lykkedes heldigvis. Mange så den i en af de store teleskoper. Det var en smuk fugl. På vejen derfra så vi en Skestork.
Nu kørte vi ud til Skjern Bådehavn, hvor vi gik ud og så Kong Hans Bro. Det er en hængebro, som blev indviet i 2011. Her fik vi også forklaringen på navnet af denne nye bro, og om det gamle vadested, hvor Kong Hans faldt af hesten en vinterdag i 1513. Han var på vej fra Ribe til Aalborg, hvor han senere døde. Også her var meget koldt og blæsende.

Bredbladet Dunhammer	*Typha latifolia*
Gåse-Potentil	*Argentina anserina*
Mælkebøtte	*Taraxacum vulgare*
Grå-Bynke	*Artemisia vulgaris*
Skov-Angelik	*Angelica sylvestris*
Rams-Løg	*Allium ursinum*
Rød Tvetand	*Lamium purpureum*
Almindelig Mjødurt	*Filipendula ulmaria*
Eng-Kabbeleje	*Caltha palustris* ssp. *palustris*

Rester af en gammel bro

Vinterkarse *Barbarea*

Forskelligfarvet Forglemmigej *Myosotis discolor*

Tusindfryd	*Bellis perennis*
Lancet-Vejbred	*Plantago lanceolata*
Hindbær	*Rubus idaeus*
Engkarse	*Cardamine pratensis*
Vinterkarse	*Barbarea*
Vild Kørvel	*Anthriscus sylvestris*
Gul Åkande	*Nuphar lutea*
Forskelligfarvet Forglemmigej	*Myosotis discolor*
Engelskgræs	*Armeria maritima*
Bævreasp	*Populus tremula*
Vorterod	*Ranunculus ficaria*
Stor Nælde	*Urtica dioica*
Japan-Pileurt	*Fallopia japonica*

Derfra kørte vi til dagens sidste stop. Det var naturcenter Skjern Å. Her var der udstillinger om planter, fisk og landskabet. Det var også meget spændende. Læs mere om Skjern Enge i folderen på side 60. Her tog vi afsked med vores rigtig gode og flinke guider. Derefter gik turen tilbage til hotellet. Denne aften var der heldigvis tid til et dejligt varmt bad, Det trængte man til.

Middagen denne lørdag aften var De første asparges fra Knabbegaarden: asparges og spegeskinke fra Ausumgård grisen med ramsløg creme, agurk, malt samt vilde blade. Velfærdshane og økologiske korn: Urtefyldt unghane-bryst fra Gråsten. Forårsgrønt bløde som sprød, Otto på perlebyg og svampe. Der var igen en rigtig dejlig stemning i restauranten. Efter middagen trak vi ind i den store sal med flyglet, hvor vi fik te/kaffe og småkager.

asparges og spegeskinke

Først gav Birte nogle numre på flyglet, så var den gode stemning slået an. Derefter fik vi en sang om Jens Vejmands kone, mens Jørgen spillede til. Derefter begyndte vi at vælge sange fra Højskolesangbogen. Det var rigtig hyggeligt. Men efterhånden blev vi søvnige, det havde været en begivenhedsrig dag, men også kold og det trætter. Samtidig vidste vi, at nye oplevelser ventede os på turens sidste dag.

Vi synger efter Højskolesangbogen

Søndag den 17. maj

Vi blev vækket af skøn fuglesang og stod op til dejligste solskinsvejr. Denne morgen var der igen nye delikatesser og en gammel kending ”øllebrøden”. Tjenerne var så flinke. De fyldte termokanderne op med kaffe eller kogt vand efter ønske med et stort smil. Servicen på dette hotel har været utrolig fin. Alle kom med bagagen i god tid, så vi kunne køre kl. 9 som sædvanlig.

Erik fortalte lidt om brunkulslejerne i bussen og om deres historie. Vi hørte også, at sandbjergene kaldes tipper. Mens vi kørte langs med en af søerne, så vi en Toppet Lappedykker på rede. Reden lå flydende på vandet, så den kan følge op og ned med vandstanden. Læs mere i folderen på side 65.

Lokalitet 8 - Søby Brunkulslejer

Her var vi kun ½ time. Vi skulle bare op ad en bakke, så vi kunne se ud over dette smukke landskab.

Udsigten over en af søerne fra toppen af bakken

Vild Kørvel	*Anthriscus sylvestris*
Mælkebøtte	*Taraxacum vulgare*
Kruset Skræppe	*Rumex crispus*
Almindelig Røn	*Sorbus aucuparia*
Almindelig Mangeløv	*Dryopteris filix-mas*
Flipkrave	*Teesdalia nudicaulis*
Hedelyng	*Calluna vulgaris*
Skov-Fyr	*Pinus sylvestris*
Stilk-Eg	*Quercus robur*
Almindelig Syre	*Rumex acetosa*
Glansbladet Hæg	*Prunus serotina*
Tidlig Dværgbunke	*Aira praecox*
Sand-Star	*Carex arenaria*
Håret Høgeurt	*Pilosella officinarum*
Mangeblomstret Frytle	*Luzula multiflora*
Sand-Hjælme	*Ammophila arenaria*
Fløjlsgræs	*Holcus lanatus*

Engelsød	*Polypodium vulgare*
Europæisk Lærk	*Larix decidua*
Pille-Star	*Carex pilulifera*
Gederams	*Epilobium angustifolium*
Hindbær	*Rubus idaeus*
Selje-Røn	*Sorbus intermedia*

Lene og Ruth på toppen

Grå-Pil *Salix cinerea*

Burre-Snerre	*Galium aparine*
Almindelig Hyld	*Sambucus nigra*
Ahorn	*Acer pseudoplatanus*
Korsknap	*Glechoma hederacea*
Have-Jordbær	*Fragaria xananassa*
Grå-Pil	*Salix cinerea*
Mirabel	*Prunus cerasifera*
Liden Siv	*Juncus bulbosus*

Derfra kørte vi til turens sidste lokalitet Oddebæk. Her skulle vi mødes med Bo Levesen, Natur og friluftsliv, Teknik og Miljø, Vejle Kommune og en repræsentant for vandløbslauget Lars Hansen. Førstnævnte kom lidt for sent, Han var blevet ringet op af en bondemand, som havde opdaget, at der var kommet en ung Odder ind i kostalden. Den ville nu blive hentet og bragt til Silkeborg Naturcenter, så den lige kunne blive helbredsundersøgt, inden den igen kunne sættes ud i Skjern å.

Lokalitet 9 – Odderbæk

Vi var mange, der havde iført os regnbukserne, da det var rigtig koldt. Vi gik først op på en lille bakke, hvor vi kunne se ud over bækken og engene. Her fortalte Bo om hvordan kommunen, de omkringliggende landmænd og sommerhusejere, var blevet enige om genopretning af åen, så den kunne blive så ren som muligt og også om at få græsning på engene omkring åen. Det er nu vandløbslauget og englauget, der selv står for vedligeholdelse af dette skønne område.

Her oppe var der også nogle meget fine informationstavler.

Judaspenge *Lunaria annua*

Løgkarse	*Alliaria petiolata*
Judaspenge	*Lunaria annua*
Ahorn	*Acer pseudoplatanus*
Kær-Tidsel	*Cirsium palustre*
Vinterkarse	*Barbarea*
Engriflet Hvidtjørn	*Crataegus monogyna*
Rød-El	*Alnus glutinosa*
Krybende Læbeløs	*Ajuga repens*

Bo Levesen

Odderbæk informationstavle

Forskelligfarvet Forglemmigej	*Myosotis discolor*
Hunde-Viol	*Viola canina*
Lancet-Vejbred	*Plantago lanceolata*
Stor Fladstjerne	*Stellaria holostea*
Hvid Anemone	*Anemone nemorosa*
Tusindfryd	*Bellis perennis*
Almindelig Mælkeurt	*Polygala vulgaris*

Derefter fortsatte vi ind i engen. Bedst som vi stod og fik nogle flere information, kom der en temmelig kraftig haglbyge, så vi søgte op i læ af træerne. Snart skinnede solen igen, og vi fortsatte lang med åen. Vi hørte også om at noget af det fosfor, der kommer ud i bækken, kan opsamles og genbruges.

Engen ved Odderbæk

Lyse-Siv	*Juncus effusus*
Kruset Skræppe	*Rumex crispus*
Vellugtende Gulaks	*Anthoxanthum odoratum*
Kær-Ranunkel	*Ranunculus flammula*
Engkarse	*Cardamine pratensis*
Hvid-Kløver	*Trifolium repens*
Glat Ærenpris	*Veronica serpyllifolia*
Lav Ranunkel	*Ranunculus repens*
Krat-Fladbælg	*Lathyrus linifolius*

Krybende Læbeløs *Ajuga repens*

Sten fra indvielsen

Liden Siv	*Juncus bulbosus*
Tveskægget Ærenpris	*Veronica chamaedrys*
Blød Storkenæb	*Geranium molle*
Almindelig Fuglegræs	*Stellaria media*
Glansbladet Hæg	*Prunus serotina*

Almindelig Røn	*Sorbus aucuparia*
Tørst	*Frangula alnus*
Hindbær	*Rubus idaeus*
Skov-Æble	*Malus sylvestris*
Kæmpe-Bjørneklo	*Heracleum mantegazzianum*
Fugle-Kirsebær	*Prunus avium*
Almindelig Hulsvøb	*Chaerophyllum temulum*
Storblomstret Hønsetarm	*Cerastium arvense*
Vår-Brandbæger	*Senecio vernalis*

Nu fik vi endnu en haglbyge. Det var rigtig koldt. Den varede nu heller ikke så længe. Vi kom op ved nogle andre enge. Efter genopretningen af odderbækken, er der nu igen kommet oddere i bækken. Vi kørte nu ned til en lille sø, Kulsø. Her gik nogle af os ind i en lille mose, hvor der skulle være Koralrod og Troldurt, men det var for tidligt på året. Her var temmelig vådt, så det var ikke ret mange, der gik herind.

Rosmarinlyng *Andromeda polifolia*

Eng-Viol	*Viola palustris*
Tranebær	*Vaccinium oxycoccus*
Blåtop	*Molinia caerulea*
Tue-Kæruld	*Eriophorum vaginatum*
Klokkelyng	*Erica tetralix*
Kær-Svovlrod	*Peucedanum palustre*
Hunde-Hvene	*Agrostis canina*
Rosmarinlyng	*Andromeda polifolia*
Mark-Krageklo	*Ononis spinosa* ssp. *spinosa*
Butbladet Skræppe	*Rumex obtusifolius*
Mørk Kongelys	*Verbascum nigrum*

Vi kom hurtig ind i bussen, da der kom en ny kraftig byge. Vi kørte lidt længere, hvor vi gik ned til en grillhytte. Her skulle vi spise frokost. Nu skinnede solen så dejlig, så vi slæbte nogle borde og bænke ud i solen. Det var skønt. Nu fortalte Lars Hansen, som var tidligere flyveleder, om sit samarbejde med Bo som repræsentant for kommunen. Det var en meget hyggelig frokost.

Frokosten i grillhytten

Vi gik tilbage til bussen og nu startede hjemkørslen. Vi havde en kort tissepause stop på en rasteplads på Fyn. Vi fik flere kraftige byger undervejs. Der var lang kø ved Køge sammenfletningen, hvor vi lige skulle ind på 1 spor. Men så snart det var passeret, gik det rask af sted igen. Vi fortsatte af ring 4 til Hillerødmotorvejen.

Anne Bodil og Bo Levesen

Jørgen, Astrid og Lars Hansen

Bussen blev hurtig tømt i Hillerød, og der blev givet farvel knus, og sagt tak for turen og dejligt samvær, inden vi skiltes. Det havde været en spændende og meget lærerig tur.

Fugle og andet fra Jyllandsturen 14. – 17. maj 2015

Udarbejdet af Johannes Bang og Erik Thalling (Listen indeholder 88 fuglearter)

14. maj

Sprogø
Tejst
Grågæs
Strandskade
Stormmåge
Svartbag
Hættemåge

Gyldensteen Strand
Lille og stor præstekrave
hvidklire
vibe
troldand
toppet, sorthalset og gråstrubet lappedykker
klyde
storspove
hættemåge
sølvmåge
havterne
skarv
ederfugl
gul og hvid vipstjert
sanglærke
engpiber
knopsvane
landsvale
gravand
knarand
skeand
gråand
krage
ringdue
musvit
blishøne
bogfinke
hvinand

Tågelund Overdrev
Bogfinke
skovsanger
gærdesanger
gransanger
gulspurv
musvit
sangdrossel
skovpiber

15. maj

Filsø
Klyde
sandterne
fjordterne
hættemåge
svartbag
sølvmåge
troldand
blishøne
trane
havørn
rørspurv
gransanger
løvsanger
rødstjert
solsort
stær
gråspurv
bogfinke
krage
musvit
gråmejse
hvid vipstjert
landsvale
gråand
jernspurv
rørsanger
gravand
sorthalset lappedykker
toppet lappedykker
taffeland
grågås
bramgås
skovpiber
skarv
100 krondyr

Kærgården Klitplantage
Munk
løv-, gran-, gærde- og tornsanger
gærdesmutte
rødhals
rødstjert
solsort
musvit
blåmejse

Gammelgab
Sanglærke
sortstrubet bynkefugl
stenpikker
tornirisk
gråand
hejre
skarv
musvåge

Tipperne og Værnengene
Vibe
rødben
stor kobbersneppe
landsvale
bysvale
skarv
knopsvane
skestork
6000 bramgæs
hejre
trane
vandrefalk
temminks ryle
gråand
grågæs
knortegæs
tornsanger
sanglærke
engpiber
gul vipstjert
tornirisk
rørhøg

15. - 16. maj

Skarrildhus
Ringdue
solsort
sangdrossel
sumpmejse
musvit
krage
gulspurv
rødhals
gærdesmutte
munk
skovpiber
bynkefugl
bogfinke
gransanger
løvsanger
hejre
stær
gråand
stor flagspætte
grønspætte
dompap
grønirisk
hvid vipstjert
allike
musvåge
skovskade
knopsvane
isfugl
munk
stillits
spætmejse
landsvale
bysvale

16. maj

Skjern Enge
Skestork
knopsvane
rørhøg
rørspurv
gråand
pommeransfugl
vibe
blishøne
agerhøne
hejre
musvåge

17. maj

Søby Brunkuldslejer
Toppet lappedykker
knopsvane
løvsanger
gransanger
munk

Odderbæks Enge
Tornirisk
krage
gulspurv

Fra bussen
Rørhøg
musvåge
storm- og sølvmåge
solsort
lærke
krage
råge
allike
husskade
stær
rådyr
hare

Planteliste udarbejdet af Lene Køhler

Latinsk navn	Lokalitet **Dansk navn** (Dato)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7 a**	**7 b**	**8**	**9**
		14		**15**				**16**		**17**	
Abies alba	Almindelig Ædelgran		x								
Acer pseudoplatanus	Ahorn									x	x
Agrostis canina	Hunde-Hvene										x
Aira praecox	Tidlig Dværgbunke				x					x	
Ajuga repens	Krybende Læbeløs		x								x
Alliaria petiolata	Løgkarse	x						x			x
Allium scorodoprasum	Skov-Løg	x									
Allium ursinum	Rams-Løg								x		
Alnus glutinosa	Rød-El							x			x
Ammophila arenaria	Sand-Hjælme					x				x	
Andromeda polifolia	Rosmarinlyng										x
Anemone nemorosa	Hvid Anemone		x								x
Angelica sylvestris	Skov-Angelik		x				x	x	x		
Anthoxanthum odoratum	Vellugtende Gulaks		x		x						x
Anthriscus sylvestris	Vild Kørvel	x	x	x				x	x	x	
Arabidopsis thaliana	Almindelig Gåsemad					x					
Argentina anserina	Gåse-Potentil						x		x		
Armeria maritima	Engelskgræs					x	x		x		
Artemisia vulgaris	Grå-Bynke			x					x		
Asperugo procumbens	River	x									
Barbarea	Vinterkarse			x				x	x		x
Bellis perennis	Tusindfryd			x		x			x		x
Betula pendula	Vorte-Birk		x		x						
Brassica napus	Raps			x							
Calluna vulgaris	Hedelyng		x	x	x					x	
Caltha palustris ssp. *pa-*	Eng-Kabbeleje								x		
Caltha palustris ssp. *ra-*	Krybende-Kabbeleje		x								
Calystegia sepium	Gærde-Snerle						x				
Capsella bursa-pastoris	Hyrdetaske			x							
Cardamine pratensis	Engkarse						x	x	x		x
Carex acutiformis	Kær-Star							x			
Carex arenaria	Sand-Star				x		x			x	
Carex canescens	Grå Star			x							

Latinsk navn	**Dansk navn** Lokalitet (Dato)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7 a**	**7 b**	**8**	**9**
		14		**15**				**16**		**17**	
Carex caryophyllea	Vår-Star		x								
Carex nigra var*. nigra*	Almindelig Star			x							
Carex pilulifera	Pille-Star									x	
Cerastium arvense	Storblomstret Hønsetarm										x
Cerastium fontanum	Almindelig Hønsetarm				x	x					
Chaerophyllum temulum	Almindelig Hulsvøb										x
Chrysosplenium alterni-	Almindelig Milturt		x								
Cicuta virosa	Gifttyde			x				x			
Cirsium palustre	Kær-Tidsel			x			x				x
Corynephorus canescens	Sandskæg					x					
Crataegus monogyna	Engriflet Hvidtjørn		x								x
Cytisus scoparius	Gyvel		x	x				x			
Deschampsia cespitosa	Mose-Bunke							x			
Dryopteris filix-mas	Almindelig Mangeløv						x			x	
Empetrum nigrum	Almindelig Revling			x		x	x				
Epilobium angustifolium	Gederams									x	
Equisetum arvense	Ager-Padderok			x				x			
Erica tetralix	Klokkelyng										x
Eriophorum angustifoli-	Smalbladet Kæruld			x			x				
Eriophorum vaginatum	Tue-Kæruld										x
Erodium cicutarium	Almindelig Hejrenæb			x							
Euonymus europaeus	Benved		x								
Fagus sylvatica	Bøg		x								
Fallopia japonica	Japan-Pileurt								x		
Filipendula ulmaria	Almindelig Mjødurt		x				x	x	x		
Fragaria xananassa	Have-Jordbær									x	
Frangula alnus	Tørst		x								x
Galeopsis tetrahit	Almindelig Hanekro						x				
Galium aparine	Burre-Snerre									x	
Galium saxatile	Lyng-Snerre			x							
Genista anglica	Engelsk Visse			x	x						
Geranium molle	Blød Storkenæb						x				x
Geranium robertianum	Stinkende Storkenæb		x								
Glechoma hederacea	Korsknap			x						x	

Latinsk navn	**Dansk navn** Lokalitet (Dato)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7 a**	**7 b**	**8**	**9**
		14		**15**				**16**		**17**	
Glyceria maxima	Høj Sødgræs							x			
Heracleum mantegazzia-	Kæmpe-Bjørneklo		x								x
Hierochloe odorata	Festgræs						x				
Hippophaë rhamnoides	Havtorn					x					
Holcus lanatus	Fløjlsgræs						x			x	
Honckenya peploides	Strandarve					x					
Hydrocotyle vulgaris	Vandnavle			x							
Hypericum pulchrum	Smuk Perikon		x								
Hypochoeris radicata	Almindelig Kongepen					x		x			
Iris pseudacorus	Gul Iris						x	x			
Juncus bulbosus	Liden Siv									x	x
Juncus effusus	Lyse-Siv		x	x				x			x
Juniperus communis	Ene		x								
Lamium album	Døvnælde		x								
Lamium purpureum	Rød Tvetand								x		
Larix decidua	Europæisk Lærk									x	
Lathyrus japonicus	Strand-Fladbælg					x					
Lathyrus linifolius	Krat-Fladbælg										x
Leymus arenarius	Marehalm					x					
Linaria vulgaris	Almindelig Torskemund						x				
Lonicera caprifolium	Ægte Kaprifolie		x	x	x	x					
Lotus corniculatus	Almindelig Kællingetand						x				
Lotus pedunculatus	Sump-Kællingetand							x			
Lunaria annua	Judaspenge										x
Luzula campestris	Mark-Frytle		x	x	x	x	x				
Luzula multiflora	Mangeblomstret Frytle									x	
Luzula pilosa	Håret Frytle		x		x						
Lycium barbarum	Bukketorn	x									
Lysimachia thyrsiflora	Dusk-Fredløs			x							
Maianthemum bifolium	Majblomst		x		x						
Malus sylvestris	Skov-Æble										x
Mandragora officinarum	Alrune (i haven ved Skar-										
Melampyrum pratense	Almindelig Kohvede				x						
Mentha aquatica	Vand-Mynte							x			

Latinsk navn	**Dansk navn** Lokalitet (Dato)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7 a**	**7 b**	**8**	**9**
		14		**15**				**16**		**17**	
Milium effusum	Miliegræs		x								
Molinia caerulea	Blåtop			x							x
Myosotis arvensis	Mark-Forglemmigej			x							
Myosotis discolor	Forskelligfarvet For-							x	x		x
Myosotis stricta	Rank-Forglemmigej						x				
Myrica gale	Mose-Pors			x							
Nardus stricta	Katteskæg			x			x				
Nuphar lutea	Gul Åkande			x					x		
Ononis spinosa ssp. *spi-*	Mark-Krageklo										x
Ophioglossum vulgatum	Slangetunge						x				
Oxalis acetosella	Skovsyre		x								
Peucedanum palustre	Kær-Svovlrod						x				x
Phalaris arundinacea	Rørgræs			x				x			
Phragmites australis	Tagrør	x		x			x	x			
Pilosella officinarum	Håret Høgeurt					x				x	
Pinus mugo	Bjerg-Fyr				x						
Pinus sylvestris	Skov-Fyr									x	
Plantago lanceolata	Lancet-Vejbred		x						x		x
Plantago major	Glat Vejbred		x		x						
Polygala vulgaris	Almindelig Mælkeurt					x					x
Polygonatum multiflorum	Stor Konval		x								
Polypodium vulgare	Engelsød					x				x	
Populus	Poppel				x						
Populus tremula	Bævreasp								x		
Potentilla erecta	Tormentil			x							
Prunus avium	Fugle-Kirsebær										x
Prunus cerasifera	Mirabel									x	
Prunus padus	Almindelig Hæg							x			
Prunus serotina	Glansbladet Hæg									x	x
Pteridium aquilinum	Ørnebregne		x								
Quercus robur	Stilk-Eg		x		x		x			x	
Ranunculus acris	Bidende Ranunkel						x	x			
Ranunculus bulbosus	Knold-Ranunkel		x								
Ranunculus ficaria	Vorterod								x		

Latinsk navn	**Dansk navn** Lokalitet (Dato)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7 a**	**7 b**	**8**	**9**
		14		**15**				**16**		**17**	
Ranunculus flammula	Kær-Ranunkel			x			x				x
Ranunculus repens	Lav Ranunkel							x			x
Rhinanthus minor	Liden Skjaller					x					
Ribes nigrum	Solbær					x					
Rosa rugosa	Rynket Rose					x		x			
Rubus idaeus	Hindbær							x	x	x	x
Rumex acetosa	Almindelig Syre				x		x	x		x	
Rumex crispus	Kruset Skræppe	x		x				x		x	x
Rumex hydrolapathum	Vand-Skræppe							x			
Rumex obtusifolius	Butbladet Skræppe										x
Rumex thyrsiflorus	Dusk-Syre		x								
Salix cinerea	Grå-Pil						x			x	
Sambucus nigra	Almindelig Hyld									x	
Sambucus racemosa	Drue-Hyld		x								
Saxifraga granulata	Kornet Stenbræk		x								
Senecio vernalis	Vår-Brandbæger			x		x					x
Sorbus aucuparia	Almindelig Røn		x	x	x					x	x
Sorbus intermedia	Selje-Røn									x	
Stellaria graminea	Græsbladet Fladstjerne							x			
Stellaria holostea	Stor Fladstjerne		x			x					x
Stellaria media	Almindelig Fuglegræs		x					x			x
Symphytum x uplandi-	Foder-Kulsukker							x			
Tanacetum vulgare	Rejnfan						x	x			
Taraxacum vulgare	Mælkebøtte								x	x	
Teesdalia nudicaulis	Flipkrave		x	x		x		x		x	
Thalictrum flavum	Gul Frøstjerne						x				
Thymus serpyllum	Smalbladet Timian					x					
Trientalis europaea	Skovstjerne		x	x							
Trifolium dubium	Fin Kløver			x							
Trifolium repens	Hvid-Kløver							x			x
Tripleurospermum perfo-	Lugtløs Kamille			x							
Typha latifolia	Bredbladet Dunhammer			x					x		
Urtica dioica	Stor Nælde	x						x	x		
Vaccinium myrtillus	Blåbær		x								

Latinsk navn	Lokalitet **Dansk navn** (Dato)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7 a**	**7 b**	**8**	**9**
		14		**15**				**16**		**17**	
Vaccinium oxycoccus	Tranebær										x
Vaccinium uliginosum	Mose-Bølle			x			x				
Vaccinium vitis-idaea	Tyttebær			x							
Valeriana sambucifolia	Krybende Baldrian							x			
Valerianella locusta	Tandfri Vårsalat			x							
Verbascum nigrum	Mørk Kongelys										x
Veronica chamaedrys	Tveskægget Ærenpris										x
Veronica persica	Storkronet Ærenpris	x									
Veronica serpyllifolia	Glat Ærenpris		x								x
Vicia cracca	Muse-Vikke					x					
Vicia sativa ssp. *angusti-*	Smalbladet Vikke		x	x		x	x				
Viola arvensis	Ager-Stedmoderblomst			x		x					
Viola canina	Hunde-Viol					x	x				x
Viola palustris	Eng-Viol		x	x			x				x
Viola riviniana	Krat-Viol		x								
Viola tricolor	Almindelig Stedmoder-		x	x							